

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора
ЗАВИДІВСЬКОЇ Наталії Назарівни
на дисертацію **Файдевича Володимира Володимировича**
«МЕТОДИКА МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика
навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Ми живемо у світі, в якому відбуваються швидкі соціальні, технічні, культурні зміни. Наша цивілізація, що переживає кризу традиційних ідеалів (вищих сенсів, цінностей і цілей), гостро потребує розкриття ефективних способів і механізмів збереження здоров'я людини, у тому числі й фізичного самовдосконалення. Запровадження нового Закону про вищу освіту вказує на необхідність переосмислення ролі дисципліни «Фізичне виховання» у загальній системі освіти. Стає зрозумілим, що вдалі в цілому і звиклі схеми організації фізкультурної діяльності студентів втратили свою актуальність.

Сьогодні стає все більш актуальним питання, яким чином має бути організована система фізичного виховання, щоб змістовно відповідати сучасним вимогам і сприяти формуванню у студентів належного рівня здоров'я. Адже відверто, до сьогодні система загальної фізкультурно-оздоровчої освіти студентів вищих навчальних закладів різного професійного спрямування залишається пронизаною пережитками минулого. Ми маємо справу з формально складеним змістом і як наслідок, немає ніякої результативності щодо використання засобів фізичної культури після закінчення студентами вищого навчального закладу.

На нашу думку, криза системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах значною мірою зумовлена використанням застарілих організаційних засад та відсутністю сучасних схем конструювання цього процесу. Водночас згідно нового закону про вищу освіту, процес фізичного виховання у вищій школі має перейти на новий щабель свого розвитку і змістовно сприяти формуванню особистості студента, професіонала власного здоров'язбереження.

Іншими словами, сенсом інноваційних перетворень у частині організаційних засад має стати виховання випускника нової формації, який здатен корегувати свій спосіб життя і таким чином впливати на поліпшення рівня здоров'я та професійну працездатність. Такий концепт вимагає впровадження інноваційних методик, складених на основі аналізу, діагностики, прогнозування і проектування процесу фізичного виховання. У цьому сенсі саме модульне навчання являє собою унікальну можливість конструювання системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів різного професійного спрямування з урахуванням усіх сучасних тенденцій. Разом із тим, механізми впровадження методики модульного навчання у систему

фізичного виховання вищої школи є доволі різноманітними і потребують додаткового вивчення з метою вдосконалення.

З огляду на вище сказане, не викликає сумнівів актуальність **дисертаційного дослідження Файдевича Володимира Володимировича, яке присвячено розв'язанню вищезазначеної проблеми.**

Ознайомлення з текстом дисертації **Файдевича В. В.** у частині теоретичного, методологічного і практичного концептів, дозволяє констатувати, що викладені у роботі **основні положення, висновки та рекомендації переконливо обґрунтовані та достовірні.**

Автором у роботі використано комплекс загальнонаукових **методів** експериментально-емпіричного рівня пізнання, загальних принципів філософії, базових сучасних положень педагогічної науки, психології, теорії і методики фізичного виховання як *методологічного та теоретичного підґрунтя* для розв'язання комплексу питань, спрямованих на розроблення методики модульного навчання на основі конструювання процесу фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. *Практичним підґрунтям* слугувало застосування результатів оригінального тестування і педагогічних спостережень на етапі експериментальних досліджень.

Теоретичне значення дисертації полягає в обґрунтуванні та розкритті перспективних напрямів вдосконалення організаційних засад фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. **Практична цінність роботи** полягає в реалізації методики модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання. Отримані дані слугували основою для внесення змін у робочі навчальні програми з дисципліни «Фізичне виховання», що дало змогу підвищити ефективність цього процесу. Очевидною також є затребуваність розроблених автором навчально-методичних матеріалів для: використання у процесі підготовки фахівців із фізичної культури і спорту під час викладання навчальних дисциплін «Педагогіка», «Теорія і методика фізичного виховання», «Організація і методика спортивно-масової і туристичної роботи»; написання навчальних посібників з теорії і методики фізичного виховання студентської молоді; розроблення спецкурсів та спецсемінарів для студентів спеціалізованих вищих навчальних закладів України; формування змісту матеріалів для підвищення кваліфікації викладачів упродовж проведення методичних об'єднань.

Основні результати дослідження **опубліковано** у 12 наукових працях, із яких сім – у наукових фахових виданнях України, дві – у закордонних періодичних виданнях.

Достатньою є і **апробація** результатів дослідження на різнопланових конференціях за останні роки, що також засвідчує прозорість і публічність дослідницької позиції дисертанта. Основні положення, результати дисертації виголошено й обговорено на *двох міжнародних науково-практичних конференціях*: «Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві» (Луцьк, 2012, 2015); *чотирьох всеукраїнських науково-практичних конференціях*: «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України» (Суми, 2008), «Фізичне виховання, спорт та здоров'я у сучасному суспільстві» (Харків, 2014), «Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти» (Рівне, 2013), «Вища освіта в Україні:

проблеми та перспективи розвитку» (Луцьк, 2011); щорічних *наукових доповідях професорсько-викладацького складу* Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки та Луцького національного технічного університету.

Дисертацію Файдевича В. В. виконано **згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи** Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за темою «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер держреєстрації 0115U002344). Роль автора полягає в розробці методики модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання.

Тема дисертації затверджена вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 4 від 27.11.2014 р.) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 23.06.2015 р.).

Результати дослідження впроваджено у практику фізичного виховання студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (№ 03-29/02/1783 від 02.06.2015 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка про впровадження № 40 від 20.03.2015 р.), Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», Луцького інституту розвитку людини (№ 75 від 20.04.2015 р.), Луцького національного технічного університету (№ 542а-04-34 від 22.04.2015 р.).

Дисертаційна робота має загальноприйнятну **структуру** і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (205 позицій) та додатків. Загальний **обсяг** дисертації становить 203 сторінки. Робота містить 18 рисунків і 13 таблиць.

У першому розділі роботи здобувач всебічно показує сьогоdnішній стан наукових розробок з досліджуваної проблеми. Автором представлено результати теоретичного аналізу наукової літератури з проблеми дослідження; розкрито зміст та специфіку модульно-рейтингової і кредитно-модульної технологій фізичного виховання; представлено механізми конструювання модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання.

Заслуговує уваги глибокий аналіз літературних джерел у сенсі не лише історико-філософського концепту, а й психолого-педагогічного, що дало можливість автору дослідити проблему оцінювання досягнень з фізичного виховання студентів з різних позицій і виділити безліч нових аспектів. Саме на основі такого комплексного, ґрунтового підходу автору вдалося з'ясувати низку недоліків упродовж використання різноманітних методик та технологій у фізичному вихованні.

У роботі В. В. Файдевича міститься чимало співзвучних нам досить відвертих думок і положень, які автор не побоявся винести на суд колег. Зокрема, підхід до трактування поняття «модульне структурування дисципліни». На стор. 33 сказано, що «модульне структурування дисципліни надає можливості визначити групи фундаментальних понять, логічно і компактно їх поєднати з метою уникнення дублювання в єдину адаптовану систему знань і вмінь, що утворює основу змістового модуля». Такий

авторський підхід, на нашу думку, дозволив створити методику модульного навчання з інноваційною структурою і змістом.

В теперішніх умовах постійних змін, реформ, реорганізації системи фізичного виховання у вищій школі, мені імponує сміливість автора у намаганнях звести в єдине ціле всі існуючі нині підходи до впровадження модульного навчання у систему фізичного виховання і спробі конструювання та корекції навчального процесу на засадах аналізу, діагностики, прогнозування і проектування.

Цікавою є і представлена автором на стор. 52 модель технології конструювання процесу фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. Заслугує уваги авторське судження на стор. 53 про те, що «технологія конструювання процесу фізичного виховання не зводиться тільки до обдумування дій педагога, змісту і можливостей використання різних засобів, вона включає також передбачуване конструювання дій вихованців».

Креативом, на нашу думку, є той факт, що уже з першого розділу зрозуміла власна позиція автора щодо можливості створення методики модульного навчання у процесі фізичного виховання на основі конструювання. Так, на стор. 57 дисертант зазначає «... технологія конструювання навчальної інформації – процес прийняття педагогічних рішень в умовах системи обмежень та приписів, які диктуються встановленими нормами (що і в якому об'ємі повинні засвоїти студенти); вихідним рівнем підготовленості студентів; можливостями самого викладача».

Таким чином, упродовж першого розділу дисертант послідовно доводить і підтверджує актуальність та необхідність досліджень з даної проблематики, а саме: вміло аналізує сучасні підходи до організації процесу фізичного виховання студентів і доводить, що нині існуючі методики модульного навчання потребують узагальнення і удосконалення.

Фактаж цього розділу дозволяє зазначити, що Володимир Володимирович вміє логічно викладати та аналізувати теоретичний матеріал, формулювати виважені висновки, застосовувати різні методи наукового пізнання, вести змістовну і коректну наукову полеміку.

Другий розділ присвячений висвітленню результатів констатувального експерименту. У розділі не просто подано загальну характеристику провідних методологічних підходів, що створюють підґрунтя для створення методики модульного навчання студентів з фізичного виховання, а запропоновано авторське бачення щодо уніфікації цих методик на основі отриманих даних у ході констатувального експерименту.

Доречними на етапі констатувального експерименту є дослідження автором інтересу студентів вищих навчальних закладів до занять фізичними вправами, оцінка рівня знань з теоретичного розділу дисципліни «Фізичне виховання» та аналіз показників фізичної підготовленості студентів. Безсумнівно, саме це дало змогу виявити особливості методики модульного навчання у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів.

Загальні методологічні засади, що представлено у другому розділі, на нашу думку, слугують фундаментальною основою для створення авторської методики модульного навчання студентів вищих навчальних закладів для застосування у процесі фізичного виховання.

У **третьому розділі** подано зміст, розробленої автором методики модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання, розкрито результати формувального експерименту та здійснено експериментальну перевірку ефективності.

Суттєвим наробком є представлена автором на стор. 118-119 загальна схема конструювання модулів в експериментальній методиці.

Цікавим, ми вважаємо, є і той факт, що змістовно експериментальна методика модульного навчання передбачає формування свідомого і активного ставлення студентів до фізичного виховання, стійкого інтересу та мотивації у них до занять фізичними вправами. Представлена індивідуалізація засобів і методів навчання, способи підвищення обсягів та інтенсивності навчальних занять, механізми розвитку рухових якостей дають змогу усунути зайву деталізацію організаційних аспектів, що розкриває простір для творчості викладача. Це, на нашу думку, дозволяє викладачу водночас і у комплексі навчати, розвивати й виховувати студентів, як наслідок, підвищення результативності педагогічного процесу.

Здійснений автором аналіз, спрямований на **перевірку ефективності** пропонованої методики модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання є достатнім і повним.

Загалом дисертаційна робота справляє позитивне враження, оскільки Файдевич Володимир Володимирович, продемонструвавши такі якості справжнього вченого, як працездатність, наполегливість і літературний хист, зумів запропонувати нам цілісне й виважене уявлення про сьогоденні перспективи покращення якості процесу фізичного виховання студентів.

Автореферат **ідентичний** змісту дисертації, повністю відповідає основним положенням роботи та розкриває її зміст, структуру і акцентує увагу на основних наукових розробках.

Найбільш суттєвими науковими результатами, отриманими у дисертації Файдевича В. В., з рівнем наукової новизни *«вперше»* слід відзначити:

- розроблено й обґрунтовано методику модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання на основі конструювання навчального процесу, яка передбачає мету, завдання, принципи, засоби, методи, форми навчання, результати навчальної діяльності, педагогічний контроль, корекцію навчального процесу та охоплює аналіз, діагностику, визначення прогнозу і розробку проекту діяльності.

Серед результатів з рівнем наукової новизни *«доповнено»*:

- відомості про стан інтересу, знань, фізичної підготовленості студентів вищих навчальних закладів.

Серед результатів з рівнем наукової новизни *«подальшого розвитку набули»*:

- положення щодо форм та засобів навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання.

Водночас, ознайомлення із дисертаційним дослідженням В. В. Файдевича дозволяє висловити деякі **дискусійні положення та зауваження**:

1. Упродовж дисертаційного дослідження автор апелює дефініціями «фізичне виховання», «фізична культура» і застосовує обидва ці поняття до назви навчальної дисципліни. Така неточність зустрічається як в авторефераті так і впродовж роботи. Наприклад, на одній і тій же стор. 88 дисертаційної роботи навчальну дисципліну в одному випадку названо «Фізичне виховання», а в іншому – «Фізична культура». Загальновідомо, що у вищих навчальних закладах дисципліна має назву «Фізичне виховання». Це редакційна неточність чи авторський підхід, якому є пояснення?
2. У розділі 3.3 автором представлено дані формувального етапу педагогічного експерименту. Однак, не зрозуміло які тести було застосовано для визначення рівнів фізичної підготовленості? Адже загальновідомо, що колишні тести для визначення рівня фізичної підготовленості відмінено. Можливо використовувались авторські нормативи і вимоги? Якщо так, то чи були вони апробовані у процесі фізичного виховання, наприклад, Луцького національного технічного університету?
3. Висновки до розділів дисертаційного дослідження свідчать про те, що виконана робота є набагато більш інформативнішою, ніж це представлено у завданнях. Безумовно цей факт вказує на надмірну скромність автора, однак у завданнях варто було би зазначити деякі аспекти. Так, на сторінці 55, упродовж роботи, а також у висновках до розділу мова йде про модель технології конструювання процесу навчання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів на основі якої створювалася методика модульного навчання. Окрім цього, у роботі, фактично, представлено концептуальні засади створеної методики модульного навчання. Очевидним, на нашу думку, є і факт створення авторської програми з дисципліни «Фізичне виховання», що слугувала активним педагогічним чинником методики модульного навчання у процесі фізичного виховання, адже у роботі представлено зміст модулів з видів спорту. Перелічені аспекти, на нашу думку, є вагомим наробком автора і представляють практичне значення роботи, однак у завданнях ми цих концептів не побачили.
4. Дещо громісткими, на нашу думку, є висновки до розділів. Так наприклад, висновки до другого розділу представлено у вигляді 19 пунктів, що займають 7 сторінок, із 106 до 113.
5. У дисертаційному дослідженні містяться таблиці, які на нашу думку, доречніше було би винести у додатки. Наприклад, ті що представлено на сторінках 104-105, 119-121, 128-131, 137-140, 146-148, 153-155.
6. Третій розділ дисертаційного дослідження є авторським. Не зрозуміло, чому впродовж цього розділу зустрічаються посилання на літературні джерела з відповідним аналізом (стор. 114, 149, 150). Аналізу літературних джерел у дисертаційних роботах відводиться весь перший розділ і цього, на нашу думку, є цілком достатньо.

7. У третьому розділі автором представлено результати досліджень, що підтверджують ефективність методики модульного навчання студентів. Однак, не зрозумілий сам механізм підрахунків. Які статистичні критерії використовувались? Представлення у додатках числових даних і механізмів підрахунку, на нашу думку, не було би зайвим.
8. У тексті дисертації мають місце деякі стилістичні та орфографічні помилки.

Разом з тим, висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки роботи, а деякі з них носять радше рекомендаційний характер та поради щодо майбутнього наукового пошуку.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація **Файдевич Володимира Володимировича «Методика модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання»** є самостійно виконаним, завершеним дослідженням, в якому викладено авторський підхід до вирішення комплексу питань в частині поглиблення теоретичних і практичних засад вдосконалення системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів.

Дана робота за своїм змістом, актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням відповідає встановленим вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету міністрів України 24 липня 2013 р., № 567, а її автор **Файдевич Володимир Володимирович** заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

Професор кафедри теорії та методики
фізичного виховання
Львівського державного університету
фізичної культури,
доктор педагогічних наук, професор

Н. Н. Завидівська